

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKKOHALLITUS
KYRKOSTYRELSEN

Helsinki 21.8.2008

Asianumero 2008-00473

Viite: Sisäasiainministeriön lausuntopyyntö maahanmuuttohallinnon ja maahanmuuttoviraston toiminnan kehittämistä, SM091:00/2007, 16.5.2008

Asia: Lausunto selvitysmies Ole Norrbackin loppuraportista

Sisäasiainministeriölle

Sisäasiainministeriö on pyytänyt Kirkkohallitukselta lausuntoa selvitysmies Ole Norrbackin loppuraportista. Kirkkohallitus pitää erittäin myönteisenä ja tärkeänä Maahanmuuttoviraston pyrkimystä parantaa asiakaspalveluaan ja kannustaa myös asiakkaiden mukaan ottamista palvelujen kehittämiseen.

Hallinnon keskittäminen palvelujen laadun näkökulmasta

Selvityksessä ehdotetaan, että sisäasiainministeriön maahanmuutto-osastolta siirretään Maahanmuuttovirastoon kotouttamiseen, turvapaikanhakijoiden vastaanottoon ja etnisten suhteiden hoitamiseen liittyvät tehtävät ja henkilöt. Hallinnon keskittämistä suunniteltaessa on hyvä koota ja arvioida siitä muualla saatuja kokemuksia. Esimerkiksi Ruotsissa selvitetään parhaillaan, miten turvapaikanhakijoiden vastaanotossa voitaisiin tehdä paremmin yhteistyötä eri toimijoiden, esimerkiksi järjestöjen kanssa.

Kotouttamistoimien hallinnointi

Kotouttavaa työtä on Suomessa kehitetty poikkihallinnollisen vastuun pohjalta. Keskushallinnon yhteys aluehallintoon on tärkeä säilyttää, koska sen myötä on syntynyt runsaasti osaamista sekä hyvin toimivaa yhteistyöverkostoa kuntien ja järjestöjen kanssa. TE-keskuksiin on kertynyt osaamista mm. EU-rahoitteisten hankkeiden kautta. Hankkeiden kautta on saatu kolmannen sektorin toimijoita mukaan kotouttamiseen. Seurakuntien merkitys kotouttamisessa on kasvanut. Tämä kehittämis- ja toimintaresurssi on hyvä turvata myös jatkossa.

Turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten vastaanotto

Selvityksessä ehdotetaan (ehdotus 14), että Maahanmuuttovirastolle annetaan toimivalta ja vastuu vastaanottokeskusten käytännön ohjauksesta ja turvapaikanhakijoiden sijoittamisesta vastaanottokeskuksiin ja yksityismajoitukseen.

Toimintaa kehitettäessä on tärkeää varmistaa, että hakijan oikeusturva toteutuu turvapaikkaprosessin kaikissa vaiheissa.

On erittäin kannatettavaa, että jokainen turvapaikkahakemus pyritään tutkimaan yksilöllisesti, huolellisesti ja mahdollisimman ripeästi (ehdotukset 16, 18). Turvapaikanhakijan elämänhallinnan, psyykkisen terveyden ja sopeutumisen kannalta on merkityksellistä, millä perusteella oleskelulupa hänelle myönnetään. Hakijan oikeusturvan ja yksityisyyden suojan kannalta on välttämätöntä, että hän saa päätöksen tiedoksi tavalla, jossa varmistetaan, että hän ymmärtää sekä päätöksen sisällön että valitusmahdollisuutensa. Ehdotus Ulkomaalaisasioiden sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän (UMA) käyttöönottamisesta on kannatettava (ehdotukset 21–22). Samalla tulee varmistaa turvapaikanhakijan oikeus tietää sähköisessä asiankäsittelyjärjestelmässä olevista, häntä itseä koskevista asiakirjoista, ja salassapitoperiaatteen toteutuminen.

Toimintaa kehitettäessä on tärkeä huomioida, että niin uudelleen sijoitettujen pakolaisten kuin vastaanottokeskuksista tulleiden turvapaikanhakijoiden joukossa on henkilöitä, joilla itsellään ei ole henkisiä resursseja tai tietotaitoa pärjätä itsenäisesti.

Koska kunnista saatavat palvelut ovat laadultaan epätasaisia, kehittämistoiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota kuntien toiminnan tukemiseen.

Suljettu vastaanottokeskus

Kun tiedetään, että monille säilöön otetuille suljetussa laitoksessa oleminen on henkisesti raskasta heidän aiempien kokemustensa vuoksi, tulee turvallisuusviranomaisten roolia keskuksissa punnita tarkoin (ehdotus 28). Kehittämisessä tulee vahvistaa niitä elementtejä, jotka lisäävät asiakkaiden luottamusta keskuksen työntekijöitä kohtaan ja sitä kautta myös henkistä toipumista. Tulee taata, että asiakkailla on mm. mahdollisuus tavata asianajajia, järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen edustajia. Suljettu vastaanottokeskus asiakkaineen tarvitsee monipuolista tukiverkostoa. Edelleen henkilöstökoulutuksessa on tärkeää huomioida kulttuurien välisen kommunikaation perustaidot sekä tukihenkilöiden ja avustajien rooli.

Oleskeluluvat työntekoa varten

Esitykset työluopakäytäntöjen sujuvoittamisesta ovat erittäin kannatettavia. Ulkomaalaiselta työntekijältä ja hänen perheenjäseneltään vaadittavaa toimeentulotasoa on hyvä arvioida nykyistä joustavammin ottaen huomioon alueelliset elinkustannuserot ja perheiden taloudellinen tilanne.

Työolojen valvontaa oleskelulupien myöntämisen jälkeen on tarvetta tehostaa.

Maahanmuuton ja kotouttamisen palveluverkon kehittäminen

Tiedotusmateriaalia Suomesta, suomalaisesta yhteiskunnasta ja työmahdollisuuksista tarvitaan lisää. Kirkon maahanmuuttajatyössä on kohdattu ulkomailta rekrytoituja työntekijäryhmiä, joilla ei ole juuri lainkaan käsitystä suomalaisesta yhteiskunnasta.

Perehdytyksessä ja koulutuksessa on hyvä käyttää Suomessa asuvia maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, joilla on kulttuuritulkin valmiudet (ehdotukset 25–26).

Ehdotus kotouttamispalvelujen ulottamisesta kaikille statuksesta riippumatta on hyvin kannatettava (ehdotus 30).

Kuntia, niiden keskinäistä sekä järjestöjen ja seurakuntien välistä yhteistyötä on hyvä edelleen tukea. Kotoutumisen kannalta keskeistä on kielikoulutuksen määrän ja laadun parantaminen. Työperäisen maahanmuuton kasvun myötä kasvaa myös työntekijöiden lasten koulutuksen järjestämisen haaste.

Quality Initiative project

Selvityksessä esitetään Maahanmuuttoviraston neuvottelukunnan sekä UNHCR:n konsultoimista turvapaikkapäätöksenteon laadun parantamiseksi. On kannatettavaa, että maahanmuuttotoiminta toimii läheisessä yhteistyössä UNHCR:n kanssa turvapaikkapäätösten arvioinnissa ja hyödyntää järjestön asiantuntemusta koulutuksessa.

Kansliapäällikkö

Risto Junttila

Työalasihteeri

Marja Kantanen